

Möte med stadsbibliotekarien i Accra

Märta Myrstener

► Accras stadsbibliotek ser ut som en stor grå betongkoloss, som de medborgarhus man hittar i före detta öststater, eller i Sverige för den delen. Det ser ut att vara byggt på sextiotalet, antagligen av Ghanas förste omhuldade ledare och panafrikanismens förkämpe, Kwame Nkrumah. Det ligger nära Accras gamla stadsdel, närmast hamnen och stranden, där ungarna spelar fotboll i ruinerna av de gamla slavmarknaderna. En slavmarknad är oval och ser ut som en liten arena, Carl Johan De Geer berättar i "Jakten på nollpunkten" att hans släkt ägde en i Ghana på 1600-talet.

Jag går in på biblioteket och frågar om jag kan få

prata med en bibliotekarie. Jag blir hänvisad runt lite innan jag hamnar på en våning för personalen, utanför bibliotekschefen Adjei Apentens kontor. Det är min sista dag i landet, jag har med mig min diktafon och hoppas att man, som ofta här i Sverige, bara kan gå in och få en pratstund men en lokal bibliotekarie. Men det fungerar inte riktigt så, vilket jag borde ha misstänkt. Mr Adjei Apenten sitter på ett stort kontor bakom dubbeldörrar i glas och trä och håller audiens kan man säga. Jag får sitta på en av de stolar som står utanför för väntande besökare. Bredvid mig sitter en man som presenterar sig som Stephen Acquaye och som håller på att grunda ett "christian library" i närheten "to enhance

christianity”. Han vill gärna bli intervjuad. Jag säger att det verkar intressant men jag är intresserad av folkbibliotek.

Mr Adjei Apenten är medlem i Ghana library board, som grundades 1946 och står förebild för biblioteksorganisationer runt om i det som kallas sub-sahariska Afrika. Som före detta brittisk koloni, och en av de äldsta kolonierna i Afrika, har Ghana en väl rotad tradition av bibliotek, längre än de före detta franska, spanska, belgiska och portugisiska kolonierna. Det första biblioteket som, åtminstone teoretiskt var öppet för vem som helst, var biblioteket i Osu castle i Accra, det grundades på 1800-talet men öppnades för allmänheten på 20-talet. Men den verkliga aktiviteten började efter att Ghana, som första subsahariska koloni utropades som oberoende stat 1957.

Under 60-talet blomstrade biblioteksverksamheten i Ghana under socialistorienterade Kwame

Nkrumah som gjorde biblioteksverksamhet till ett av statens prioriterade områden. Och University of Ghana, det äldsta universitetet i sub-sahariska afrika, har haft bibliotekarieutbildning sedan 1962. Nu skulle biblioteken vara tillgängliga för alla, inte bara studenter från ghananska medelklassen utan till analfabeter och de som just lärt sig läsa och skriva. Men utvecklingen kom av sig under 80- och 90-talet, efter militärkupper och i sviterna av ekonomiska problem, bland annat lades de mobila biblioteken som åkte runt i byar ned.

Efter en stund får jag komma in på Adjei Apentens kontor, på Central public library i Accra. Jag förklarar mitt ärende och frågar om jag får göra

bis #2 2010

en intervju. Bara tio minuter, det är ju min sista dag här och enda chansen. Men det går inte för sig, han hälsar att jag får mejla i så fall. Och jag får inte fota honom. Jag vet inte om han tycker att jag har betett mig ohövligen. Jag mejlar frågor när jag har kommit hem och får några kortfattade svar. Jag ställer några följdfrågor för att han ska utveckla. De svaren väntar jag fortfarande på. Men jag vill, till Mr Adjei Apentens försvar här, påminna om att internet är väldigt långsamt och opålitligt i Ghana, hela landets uppkoppling sköts av en satellit som ibland hakar upp sig, och då kan landet vara utan internet i någon dag.

Förutom långsamt och ibland icke-existerande internet är ett av bibliotekens största problem att uppskattningsvis 90 procent av böckerna och tidskrifterna på måste köpas in från väst, eftersom det inte ges ut särskilt mycket böcker på den egna kontinenten, och det blir väldigt dyrt. Här under följer några av Adjei Apentens korta svar:

Vilken är din ghananska favoritförfattare?

-Historieprofessorn och politikern Adu Boahen som har skrivit böcker om Afrika och Ghanas politiska historia.

Om du skulle göra en uppskattning, hur stor del av befolkningen har tillgång till offentliga bibliotek i Ghana i dag?

-Det har inte gjorts några studier på det så jag vet inte.

Förutom litteratur på engelska, har ni böcker på era lokala språk, som twi?

-Vi har några böcker på Ga, Twi och andra dialekter men det mesta är på engelska.

Men kristne bibliotekarien Stephen Acquaye har redan hunnit mejla mig när jag kommer hem till Sverige, jag vet inte hur han fått tag på min mejladress, han kanske fick den av Adjei Apenten. Han skriver ”Hello friend” och berättar att hans kristna bibliotek nu har öppnat. Ghana är ett väldigt religiöst land, speciellt frikyrkorna och väckelserörelsen värvar ständigt nya grupper.

Källor: Adjei Apenten, International dictionary of library histories (editor David H. Stam Chicago 2001) och ”50-åring med utvecklingsproblem”, artikel från SR:s jubileumsbavakning (<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=3304&artikel=1237818>).

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.